

Overleggen rond een placemat

Elk kind kiest vier onderwerpen. Het einddoel is om te komen tot vier onderwerpen waar iedereen zich in herkent.

Waarom?

Kinderen hebben het recht om thema's die ze belangrijk vinden naar voor te brengen. Kinderen hebben ook het recht om hun mening en ervaringen uit te wisselen, mee te praten en mee te beslissen.

Het doel van deze methodiek is samen met de leerlingen te overleggen en te kiezen. Ze stappen over van een lijst met 'onderwerpen van mijn voorkeur' naar een lijst met 'onderwerpen van onze voorkeur'. Dankzij de placemat krijgen de leerlingen - en jij ook - inzicht in wat er bij de anderen leeft, en leren ze ook rekening te houden met de mening van de anderen.

Een placemat gebruik je in je klas, in de leerlingenraad of in een werkgroep, als start of als middenstap. De methodiek is nuttig als mensen moeten kiezen en je graag iedereen aan bod ziet komen. Uit de hele lijst van klasvoorstellen kiezen je leerlingen wat zij het belangrijkste vinden. Om één specifiek probleem op te lossen of één idee aan te pakken.

Voor wie?

Het handigst en snelst met kinderen die kunnen schrijven. Dat kan met beperkte woorden (en zelfs schrijffouten). Als je de kinderen knipsels in hun eigen vlak laat plakken of laat tekenen, kun je de methodiek al vanaf het eerste leerjaar gebruiken, met wat meer ondersteuning.

Het best werk je met groepjes van telkens vier personen aan één placemat. Of je zet twee personen aan elke kant: dan werk je met acht leerlingen.

Hoe lang?

50 minuten.

Gemiddeld hebben leerlingen een kwartiertje nodig om binnen hun groep tot een akkoord te komen over wat ze allemaal belangrijk vinden. Gaat het over ingewikkelde thema's? Of zijn de leerlingen niet echt gewoon om met elkaar te overleggen? Dan duurt het proces van informatie-uitwisseling en overleg wat langer.

Alle groepsprioriteiten samen leggen, bespreken en selecteren neemt met de hele klas of werkgroep ongeveer een half uur tijd in beslag.

* Mariët Förrer, Brenda Kenter en Simon Veenman. Coöperatief leren in het basisonderwijs. CPS, onderwijsontwikkeling en advies, Amersfoort, 2003, pag. 80-82.

Waarmee?

- > Schrijfgierief
- > 1 kopie van de uitvergrote placemat per vier leerlingen of één groot vel papier als je de leerlingen zelf de placemat laat tekenen
- > Een groot bord of grote vellen papier voor de bespreking

Aan de slag

Groepsindeling

Verdeel de kinderen in groepjes van vier. Elk groepje krijgt een placemat en legt die in het midden van de tafel.

Stap 1 - Informeren over opzet en verloop: hoe werkt het?

Na je uitleg over wat jullie vandaag doen en waarom, verduidelijk je hoe je met de placemat werkt. In de zijvakken komen de onderwerpen die iedereen zelf kiest. In het middenvak de onderwerpen waarover de groep zich uitsprak.

Proefopdracht

Je kunt stap 1 inleiden met een kleine proefopdracht.

Voorbeeld van een proefopdracht

Schrijf in het vak onderaan je vier lievelingsgerechten. In het middenvak komen in volgorde de vier gerechten die de hele groep het lekkerst vindt. Zo leren de kinderen over eenvoudige onderwerpen met elkaar te overleggen. Daarna gaat het dan over de opdracht.

Stap 2 - Individueel werken: wat vind je zelf?

In stap 2 noteert elke leerling zijn eigen ideeën en voorstellen in zijn hoek van de placemat.

Afhankelijk van je startsituatie verschilt je beginvraag. Stelde je met de hele klas of met een werkgroep al een lijst van thema's op? Dan kiezen de leerlingen uit de lijst (op het bord) de vier thema's die zij zelf het belangrijkste vinden (zie pag. 58).

Anders stel je je gerichte vraag. Vraag de leerlingen wat je van hen wilt weten. Bijvoorbeeld: 'Wat wil jij graag veranderen aan de inrichting van onze klas?' Of: 'Denk eens na over een toets na het weekend en schrijf in vier punten op wat je daar goed of slecht aan vindt.'

Stap 3 - In groep discussiëren: wat vinden jullie samen het belangrijkste?

Na het individuele denkwerk verduidelijkt elk groepslid zijn schrijfsels, ideeën of voorstellen voor de andere leden van zijn groep. Ze vertellen elkaar waarom ze hun ideeën belangrijk vinden. Ze argumenteren en overleggen. Het opzet is om in het middenvak de vier - of meer of minder - ideeën of voorstellen te schrijven die de groep het belangrijkste vindt.

Stap 4 - 'Resultaten' bespreken: is iedereen nog mee?

Alle groepjes lezen de resultaten die in hun middenvak staan voor en lichten hun keuzes toe. 'Wat vind je daar zo belangrijk aan?'

Jij noteert de ideeën, voorstellen, problemen op het bord.

Door de thema's te overlopen, toets je tegelijk of alle thema's die de leerlingen noemden genoteerd zijn. En of iedereen het eens is over de betekenis van wat de groepjes noteerden: herkennen alle leerlingen zichzelf in hun lijstjes?

STAP 5 - Stand van zaken opmaken: hoever staan we nu?

In stap 5 maak je samen een stand van zaken op. Daarna plan je het vervolg.

- > Waar staan we nu?
- > Wanneer werken we verder?

Hiervoor kun je een tijdslijn gebruiken (zie pagina 50).

STAP 6 - Manier van werken evalueren: wat vond je ervan?

Ga in een korte nabespreking na wat de leerlingen ervan vonden.

Evaluatievragen:

- > Deden alle kinderen mee? Waarom/waarom niet?
- > Wat vond je ervan om met de placemat te werken?
- > Wat vond je van de bespreking met de hele groep?
- > Het verloop: luisterde iedereen naar iedereen? Waarom/waarom niet?
- > ...

Het overleg kan heel wat stof doen opwaaien over hoe een beslissing tot stand komt. Dat kan op zich ook onderwerp van gesprek worden.

Tips

Tips over vragen stellen, modereren en mogelijke valkuilen vind je in hoofdstuk 3 onder 'Ideeën, knelpunten en suggesties verzamelen' en onder 'Prioriteiten bepalen' (pagina 58-66).

Tips over samenwerken en afspraken maken met je leerlingen vind je in hoofdstuk 3 onder 'Informereren over het opzet en verloop' (pagina 52-53).

Ofwel eindig je met een lijst van thema's, ofwel met een lijst van interpretaties, bedenkingen en suggesties rond één thema. In de twee gevallen onderzoek je wat haalbaar is en wat niet. Zie daarvoor hoofdstuk 3, van pagina 67 tot 75.

